

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

за магістерською програмою професійного спрямування

«Економіка, планування та управління бізнесом»

**на тему: «ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА У ВИНОРІБНІЙ ГАЛУЗІ (НА ПРИКЛАДІ ПАТ
«БОЛГРАДСЬКИЙ ВИНОРІБНИЙ ЗАВОД»)»**

Виконавець:

студентка ЦЗФН

Коваленко Яна Андріївна _____

Науковий керівник:

к.е.н, доцент

Маркітан Олександр Сергійович _____

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Конкуренентоспроможність в системі управління виноробної промисловості була і залишається ключовим орієнтиром розвитку, що забезпечує реалізацію стратегічних цілей підприємства. Поглиблення міжнародної економічної інтеграції та вступ України до Світової організації торгівлі ставить важливе завдання забезпечення конкурентоспроможності продукції аграрного сектора економіки країни. В останні роки, завдяки численним теоретичним і прикладним дослідженням проблем конкурентоспроможності промисловості, осмислення успішного і невдалого міжнародного досвіду державного регулювання конкурентних процесів, конкурентоспроможність по праву займає одне з центральних місць в тематиці наукових робіт.

Ринок вина відроджується, зростає і все більше починає бути схожим на інші алкогольні ринки. Виробництво вина все тісніше пов'язується з рекламною активністю компаній, ступенем популярності торговельних марок і маркетинговими зусиллями. Найімовірніше, конкурентну боротьбу на внутрішньому ринку виграють компанії, що володіють потужними торговельними марками. Споживач дізнається саме їх, не цікавлячись, до якого об'єднання належить той чи інший оператор ринку. А, завдання забезпечення зростання конкурентоспроможності виноробних підприємств вимагає вирішенню проблем та виправлення недоліків, які стоять на заваді стабільного конкурентного положення підприємств на ринку.

Стабільне функціонування підприємств виноробної промисловості вимагає удосконалення підходів визначення стану конкурентоспроможності та розробку адекватних високо результативних організаційно-економічних рішень, що забезпечиватимуть конкурентоспроможність галузі.

Питання конкуренції та конкурентоспроможності підприємств розглядалися у роботах таких зарубіжних та вітчизняних вчених: Портера М., Котлера Ф., Вайсмана О., Діхтля Є., Ламбена Ж., Хайека Ф., Анисимова О. С., Виханського О. С., Кокорева В. П., Балабанової Л., Афанасьєва С. В.

Дослідженням теоретичних і практичних питань розвитку виноробних підприємств України займалися такі науковці: Мороз Л. А., Каламан О.Б., Осипов В., Ткаченко О.Б., Яблонська Л.В., Косовська К.Л. та інші. Однак зміни економічної та політичної ситуації в країні свідчать про необхідність подальшого вивчення недоліків виноробної галузі та підвищення конкурентоспроможності галузі.

Мета дослідження – обґрунтування механізмів розвитку підприємства з метою підвищення його конкурентоспроможності в сучасних ринкових умовах виноробної галузі та її економічне обґрунтування.

Завдання дослідження:

- описати теоретичну сутність конкуренції;
- дослідити методи підвищення конкурентоспроможності;
- проаналізувати особливості діяльності вітчизняних підприємств виноробної галузі;
- охарактеризувати та проаналізувати фінансово-господарську діяльність підприємства;
- проаналізувати ринкове положення у виноробній галузі України;

- оцінити конкурентоспроможність підприємства на ринку вина;
- обґрунтувати шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємства;
- обґрунтувати впровадження проекту створення нового продукту на підприємстві;
- оцінити ризики та методи їх мінімізації.

Об'єкт дослідження – процеси обґрунтування напрямів підвищення конкурентоспроможності, на прикладі ПАТ «Болградський виноробний завод».

Предмет дослідження – методи та заходи, що спрямовані на збільшення конкурентоспроможності підприємства.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі використовувались такі методи дослідження: метод узагальнення – для систематизації фактичного збору інформації; метод аналізу – для вивчення складових частин предмета дослідження; економічний, метод горизонтального і вертикального аналізу, розрахунковий і порівняльний методи – для зіставлення даних фінансово-господарської діяльності ПАТ «Болградський виноробний завод» у динаміці і шляхів підвищення конкурентоспроможності. Усі розрахунки економічних показників проводились у програмі Microsoft Word Exel та Project Exspert.

Інформаційна база дослідження. У якості інформаційної бази дослідження використовувались закони України та інші нормативно-правові акти, статистичні та аналітичні дані з розвитку обраної галузі, данні Інтернет-ресурсів, наукові публікації, періодичні видання та бухгалтерські звітні матеріали ПАТ «Болградський виноробний завод».

Структура та обсяги роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (74 найменувань) та 4-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 96 сторінок. Основний зміст викладено на 78 сторінках. Робота містить 24 таблиць, 18 рисунків.

Публікації. За результатами дослідження в науковому збірнику студентських робіт ФЕУП було опубліковано статтю на тему: «Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємства у виноробній галузі», 2019 р.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні основи конкурентоспроможності підприємства»* розглянуто сутність поняття «конкуренція», досліджені методи підвищення конкурентоспроможності, проаналізовані особливості діяльності вітчизняних підприємств виноробної галузі.

У другому розділі *«Аналіз стану конкурентоспроможності ПАТ «Болградський виноробний завод»»* охарактеризовано та проаналізовано фінансово-господарську діяльність підприємства, проаналізовано ринкове положення у виноробній галузі по Україні, оцінена конкурентоспроможність підприємства ПАТ «Болградський виноробний завод» на ринку вина.

У третьому розділі *«Обґрунтування шляхів підвищення конкурентоспроможності підприємства»* обґрунтовано шляхи підвищення конкурентоспроможності ПАТ «Болградський виноробний завод», впровадження проекту створення нового продукту на підприємстві, оцінені ризики та методи їх мінімізації.

ВИСНОВКИ

При написанні кваліфікаційної роботи були розглянуті теоретичні основи конкурентоспроможності підприємства, сутність поняття економічної конкуренції різними науковцями та основні методи підвищення конкурентоспроможності. Було проведено дослідження вітчизняної виноробної галузі та аналіз ринкового положення в Україні. Досліджувалось конкурентне середовище галузі в Одеському регіоні. Був проведений аналіз фінансового та конкурентного положення підприємства, на підставі якого студентом були запропоновані шляхи підвищення конкурентоспроможності.

За результатами проведених досліджень були зроблені такі висновки:

1. Конкуренція виступає важливою рушійною силою розвитку економічної системи, складовою частиною її господарського механізму, стає економічною основою, яка вимагає чіткого регулювання з боку держави, що повинно відображатися в законодавчих документах. Система конкурентних стратегій підприємства тісно пов'язана з іншими стратегіями організації. Проектування стратегій конкуренції має свої особливості для підприємств різних розмірів, сфер діяльності, організаційно-правових форм. Конкурентні стратегії підприємства повинні бути адаптованими до особливостей структури конкурентного середовища, а також до особливостей динаміки ринку.

2. Виноградарство і виноробство України, незважаючи на давні історичні традиції, на сьогоднішній день має нереалізований потенціал і знаходиться в стані сировинного, фінансового та ресурсного занепаду. Відновити свої позиції виноградарсько-виноробної галузі заважає ряд факторів, як об'єктивних, так і суб'єктивних. Основними проблемами, характерними для сучасного виноробства України, є недостатня сировинна база – внаслідок як недосконалого сортового складу, так і значного віку виноградних плантацій, морально і фізично застаріла матеріально-технічна база виноградарсько-виноробних підприємств, наявність «тіньового» сектора виробництва. Недоробки чинного законодавства в питаннях оподаткування, землекористування, відсутність повномасштабної державної підтримки, основні причини які не сприяють сталому розвитку даної галузі в Україні. Виноградарство і виноробство України, незважаючи на давні історичні традиції, на сьогоднішній день має нереалізований потенціал і знаходиться в стані сировинного, фінансового та ресурсного занепаду.

3. У 2017 році порівняно із 2015 роком, підприємство працює в збиток. Так, загальні доходи у 2017 р. зменшились аж на 40 139 тис.грн. порівняно із 2015 р., або на 62,6%. Підприємство стало значно менше витратити коштів на збут товарів, що є вагомим показником при конкурентоспроможності, а саме на 12 050 тис.грн. або 82,1%. Валовий прибуток у 2017 р. знизився на 31 538 тис.грн, або на 75%, порівняно із 2015 р. Коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2017 році задовольняє нормативне значення, що говорить про те, що підприємство спроможне погасити короткострокову заборгованість у цьому році. Але у попередні два роки цей показник нижче за норматив, що говорить про те, що потреба підприємства в коштах перевищувала їх реальні надходження. Коефіцієнт оборотності активів на ПАТ «Болградський виноробний завод» має тенденцію до зменшення (2015 р. –

0,95, 2016 р. – 0,40, 2017 р. – 0,29). Така динаміка свідчить про неефективність використання активів на досліджуваному підприємстві.

4. Вторинні матеріальні ресурси виноробства за своїм складом є дуже цінними, тому потребують утилізації. Впровадження нової продукції на підприємстві є одним із шляхів підвищення конкурентоспроможності. Було вирішено, що на досліджуваному підприємстві можна буде виготовляти кормову муку з вижимок.

5. Впровадження проекту створення нової продукції виявилось економічно ефективним. Показники кеш-фло має позитивні значення, що свідчить про те, що підприємство має достатній рівень ліквідності на протязі усього періоду реалізації інвестиційного проекту. За результатами розрахунків основних показників ефективності проекту виявилось, що $NPV > 0$, $PI > 1$, $IRR > 1$, це означає, що інвестиційний проект є повністю ефективним. Аналіз безбитковості проекту показав, що для забезпечення безбитковості проекту треба в місяць виробляти 3,22 т. кормової муки. А обсяг реалізації, який забезпечує проекту стійкість його фінансового стану складає 11,08т.

АНОТАЦІЯ

Коваленко Я. А., “Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємства у виноробній галузі (на прикладі ПАТ “Болградський виноробний завод)””.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності “076 “Підприємництво, торгівля та біржова діяльність” за магістерською програмою “Економіка, планування та управління бізнесом”. - Одеський національний економічний університет. - Одеса, 2019

У роботі розглядаються теоретичні аспекти підвищення конкурентоспроможності підприємства, фактори та умови формування конкуренції на підприємстві, методи та заходи, що спрямовані на збільшення конкурентоспроможності підприємства. Проаналізовано основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства. Була проведена оцінка конкурентоспроможності підприємства на ринку вина, на основі чого були обґрунтовані шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Ключові слова: конкуренція, конкурентоспроможність підприємства, виноробна галузь, підвищення конкурентоспроможності, аналіз конкуренції.

ANNOTATION

Kovalenko Y. A., “Ways of increasing the competitiveness of an enterprise in the field of winery (on the example of JSC “Bolgrad Winery)””.

Thesis for Master degree in specialty “Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges” under the program “Economics, Planning and Business Management”. - Odessa National Economic University. - Odessa, 2019

The Master's qualification work consists of three sections. The object of the research is the processes of substantiation of the directions of increasing the competitiveness on the example of “Bolgrad Winery”.

The theoretical aspects of increasing the competitiveness of the enterprise, factors and conditions of formation of competition in the enterprise, methods and measures aimed

at increasing the competitiveness of the enterprise are considered in the work. The main indicators of financial and economic activity of the enterprise are analyzed. The competitiveness of the enterprise in the wine market was evaluated, on the basis of which the ways of increasing the competitiveness of the enterprise were substantiated.

Key words: competition, competitiveness of the enterprise, the wine industry, improving competitiveness, analysis of competition.